

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Intro

.....

door Jan Prij De auteur is redactiesecretaris van
Christen Democratische Verkenningen.
jan.prij@wi.cda.nl

Al in zijn eerste ambtsperiode, bij zijn eerste terugtrekking uit het Klimaatakkoord van Parijs, maakte Trump het volgende statement: ‘We Americans don’t belong to the same earth as you. Yours may be threatened; ours won’t be!’

Voor Bruno Latour, die deze uitspraak optekende in zijn boek *Down to Earth*,¹ is Trumps gebrek aan besef dat we in een gemeenschappelijke wereld leven, niets minder dan desastreus. Trump zelf blijft bij zijn uitspraak, en zet zich ook aan het begin van zijn tweede ambtstermijn met alle macht in voor een vrije en onbelemmerde ontwikkeling van de Verenigde Staten. Zo worden de olieboringen in zijn land weer flink opgevoerd, slaat hij met zijn politiek van *America First* flink om zich heen, verstevigt hij en passant de hartelijke banden met Poetin, en wordt – door een van de allerrijkste regeringsploegen ooit – vrijwel alle hulp voor Afrika stopgezet.

We leven in een wereld op drift, waarbij de bestaande wereldorde wankelt, en waarvan je je met recht en reden kunt afvragen of oude manieren van denken nog wel voldoen. Maar die denkwijzen zijn hardnekkig: zo wordt in deze wereld het Westen nog steeds voorgesteld als ontwikkeld en beschaafd, en Afrika als ‘onderontwikkeld’ en ‘primitief’.

Afrika op een kruispunt

In het themadeel ‘Afrika op een kruispunt’ verkennen we of het mogelijk is anders te kijken naar Afrika. Niet als continent waar we op de keper beschouwd niets mee te maken willen hebben, met mensen die we liever niet ‘binnen’ willen hebben. Dat is uiteindelijk de wortel van het halfslachtige en dodelijke migratiebeleid van de EU, waar Ad Corten in deze CDV een prikkelende bijdrage over schrijft.

Is het mogelijk de verhouding tussen Europese en Afrikaanse landen te denken in termen van gelijkwaardige partnerschappen – in lijn met de Afrikastrategie van het vorige kabinet – en daarbij niet in oude koloniale reflexen te vervallen?

Voorvoemde Afrikastrategie is door het huidige kabinet jammer genoeg verlaten. Dat wordt in deze CDV smeug beschreven door Dirk-Jan Koch, en betreurd door onder anderen Mustafa Amhaouch, Ingeborg ter Laak en Jeroen Lenaers.

Ook Nederland trekt zich achter de dijken van het kortetermijneigenbelang terug: *Nederland Eerst*. Een onverstandige tactiek, want – zoals nader beschreven in het redactioneel – de verwevenheid tussen het lot van Afrika en dat van Europa, zowel in het verleden als in de toekomst, vraagt om een fundamenteel andere aanpak.

De droom van Musk

Zoals Angela Roothaan in haar interview met CDV in het themadeel aangeeft, is juist ons besef van verbondenheid met de wereld om ons heen min of meer uit het dominante westerse denken geschrapt. Dat Musk, een van de beelddraggers van de huidige regering-Trump, uiteindelijk naar Mars wil vluchten, is volgens haar tekenend; wij moeten, zoals Latour aan het einde van zijn leven optekende, niet opstijgen naar de hemel, maar weer leren landen op aarde: *down to earth*. In de Afrikaanse filosofie vinden we inzichten voor hoe dat moet, landen op aarde. Dat gebeurt in verbondenheid met elkaar en de natuur waar we deel van zijn. Roothaan stelt: ‘Wij hoeven Afrika niet te ontwikkelen. Wat nodig is, is dat wij bestaande barrières slechten om echte samenwerking en wederzijds begrip mogelijk te maken.’

Actualiteitskatern

Volgens Jonathan Holslag is vooralsnog in deze harde wereld van ieder voor zich, met weinig gevoel voor solidariteit en wederzijds begrip, een grote aanvaring in Oost-Azië onvermijdelijk. De politiek denker uit Vlaanderen, die tegenwoordig ook burgemeester van Tienen is (en die en passant de perspectieven van Afrika als ‘rampzalig’ inschat), kraakt de mentaliteit in de hedendaagse samenleving. We zijn volgens hem van een investeringsmaatschappij afgedegen naar een razendsnelle consumptiesamenleving die leeft op ‘valse’ politieke beloften dat welvaart zonder eigen industrie mogelijk is, op de pof verkrijgbaar, en dat onze veiligheid straffeloos uitbesteed kan worden. Ook vreest hij een aanvaring tussen ‘de twee wankele reuzen’: de VS en China.

Tom de Bruijn, voormalig minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, spreekt zich naar aanleiding van zijn boek *Hoogmoed en onmacht* onder meer uit voor een veiligheidsraad voor Europa. Lidstaten moeten over hun eigen historische schaduw heen stappen. Alleen gezamenlijk, binnen de EU, is het nog mogelijk om een vuist te maken in deze wereld onder geopolitieke hoogspanning.²

In deze wereld onder hoogspanning zal het CDA, zoals René Cuperus stelt in de rubriek ‘Dwars’, een voorbeeld moeten nemen aan de koers van Friedrich Merz. Cuperus ziet in Merz iemand die internationaal zijn verantwoordelijkheid neemt en ook een broodnodige inspirator is voor het politieke midden als noodzakelijke buffer tegen een zich steeds radicaler opstellend electoraat. Jimmy Bastings daarentegen vindt de wispelturige en ‘harde’ Merz geen goed voorbeeld voor het CDA: in zijn beleving zijn de Duitse christendemocraten druk bezig om door stijl en inhoud het eigen electoraat, de ‘kleine luyden’, van zich te vervreemden.

Jurian Bos, oud-partijjurist van het CDA, ziet in het turbulente geopolitieke klimaat genoeg aanleiding voor een pleidooi om het Program van Uitgangspunten te vernieuwen en daarmee het herbronningsproces waartoe het CDA geroepen is, een verdiepingsslag te geven. Dit program, opgesteld in de jaren 1992-1993, ademt nog het optimisme van het einde van de Koude Oorlog, en verdient het om bij de tijd gebracht te worden.

Uiteraard komt u in deze CDV ook onze boekenrubriek tegen, evenals de nieuwe columns van Joke van Saane, Rien Fraanje en Ferdinand Grapperhaus. We nemen in dit nummer afscheid van de columnisten Herman Van Rompuy en Janne Nijman, die de afgelopen drie jaar afwisselend de internationale politiek belicht hebben. Zij deden dat ieder op eigen, pakkende wijze: Nijman stevig onderbouwd en betrokken, Van Rompuy wat meer op afstand en luchtiger. We danken hen zeer voor hun bijdragen! Vanaf deze uitgave wordt de column afwisselend verzorgd door Rik Torfs vanuit Vlaanderen en Marnix van Rij vanuit de VS.

In de vaste rubriek ‘Vanuit de basis’ vindt u een interview met Eerste Kamerlid Greet Prins over haar drijfveren en visie op de christendemocratie. Politiek gaat er volgens haar in essentie om dat je er bent voor de ander. Prins spreekt uitgebreid en bevlogen over de rol van de C, en vertelt waarom de christendemocratie volgens haar vooral zou moeten opkomen voor mensen die in de knel zitten. Want, wat Trump ook zegt of doet: goede politiek geeft zich juist wel rekenschap van het gegeven dat we leven in een wereld die we met elkaar delen.

1 De oorspronkelijke Franse titel luidt: *Où atterrir? Comment s'orienter en politique*. Het boek is in het Nederlands vertaald als: Bruno Latour, *Waar kunnen we landen? Politieke oriëntatie in het Nieuwe Klimaatregime*. Amsterdam: Octavo, 2018.

2 Zie: Tom de Bruijn, *Hoogmoed en onmacht. Geopolitiek en de Europese Unie*. Amsterdam: Prometheus, 2024.